

● POGOVI Z MARJANOM KAVČIČEM

Zadnji boji za Ljubljano in prvi dan v osvobojenem mestu

Prav gotovo je že vsak Ljubljančan slišal ali prebral v številnih knjigah, ki opisujejo zgodovino NOB, da so se neposredni boji za Ljubljano pričeli že 7. maja zjutraj, to je dva dni prej, preden praznujemo obletnico tega dogodka. Tega dne so namreč brigade XV. divizije krenile iz grosupeljske smeri proti Ljubljani, XVIII. divizija se je približevala mestu s Skofljice, XXIX. divizija pa z zahodne strani, z Viča. Prav brigade XV. divizije so prve trčile na sovražnika, in sicer pod vasico Orlje na molniški strani. Oboroženi boji so tu trajali ves dan; prihodnjega dne, 8. maja, je bil sovražni obroč pri Orljem že močno razrahljan.

Eden tistih borcev, ki so sodelovali pri osvoboditvi slovenskega glavnega mesta, je bil tudi **Marjan Kavčič**, s partizanskim imenom **Marko**, ki je bil takrat sekretar SKOJ v 15. Belokranjski brigadi, eni izmed štirih brigad XV. divizije. Čeprav je minilo že štirideset let, so dogodki tistih dni našemu sogovorniku že živo v spominu. Bojev za Ljubljano se spominja takole:

Marjan Kavčič pred domačo hišo na dan osvoboditve Ljubljane

»Naša 15. Belokranjska brigada je pričela z boji za Ljubljano 7. maja popoldne. Šli smo s smeri proti Podmolniku, četrta Gubčeva in deseta Ljubljanska pa sta napadali na Orljem. Razpored je bil tak, ker so Nemci na grebenu vrh Goloveca naredili zadnjo obrambno črto pred Ljubljano. Boji so bili ostri. Sovražnik nas je z Gradu, Rožnika, z Barja in s starega letališča v Mostah obstreljeval s topovi. Šele 8. maja zjutraj je silovitost jurišev z obeh strani ponehala. Popoldne pa so se boji spet okrepili. Bilo je veliko žrtev, zlasti v Gubčevi in Ljubljanski brigadi.«

Okrog polnoči je bitka ponehala in ob poldrugi uri zjutraj je tudi Marjan Kavčič s 15. brigado prišel na Orlje. Videli so prazne rove in vojaško opremo, ki jo je sovražnik odvrnil, ko je v naglici zapuščal položaje. Se v temi se je Marjan z bojno patrolo spustil mimo Urha v dolino, v kateri so bili bunkerji in žica, ki je obda-

»Potem sem sedel na tleh sredi kuhinje, zbralo se je vse živo, staro in mlado, vsakdo me je hotel potipati in se na svoje oči prepričati, če sem to res jaz. Mama mi je rekla, da sem videti suh. Kako tudi ne bi bil, saj smo kot burja šli nad Ljubljano, tako da niti jesti nismo utegnili, sem ji odvrnil.«

oživlja trenutke srečanja z domačimi Marjan Kavčič, ki mu je bilo takrat, ob koncu vojne, šele 22 let, a so bila za njim že tri leta partizansčine.

»Imel sem pravzaprav veliko srečo, da sem pomagal pri osvoboditvi rojstnega mesta, saj sem partizani domala po vsej Jugoslaviji. Sodelovati pri osvoboditvi Ljubljane je bila goreča želja slehernega borca, še zlasti Ljubljančana. Vedeli smo, da srca prebivalcev tega mesta bijejo za nas, saj so nam pomagali v vsem: z obleko, hrano, zdravili. Misel na Ljubljano nas je bodrila v težkih trenutkih in nam dvigovala moralno,« razmišlja naš sogovornik.

Zato ni čudno, da je to doživetje — dan osvoboditve Ljubljane — med najlepšimi doživetji njegovega življenja. Z njim se lahko primerjajo le še rojstva njegovih štirih otrok in prihod prekomorske brigade, ki je prišla v Slovenijo prek Kolpe pri Vinici, v Črnomelj. »Tega sprejema v osvobodjeni Ljubljani, tega spontanega navdušenja ni mogoče pozabiti. Nismo se poznali, pa

jala Ljubljano. Ker ni bilo ne v bunkerjih ne drugod videti sovražnikov, je nadaljeval pot skozi Bizovik v Dobrunje, Hrušico in Štepanjo vas, nato pod hribom po Litijski in Hradeckega cesti do mostu, ki pelje čez Gruberjev kanal na Poljansko cesto. Tam je še pobral vžigalnike iz min, da ne bi vrglo mostu v zrak. Približno ob polštirih zjutraj se je znašel pred domačo hišo, kjer sta mu pritekli naproti sestra in teta, nato še oče in mati.

● ZRVS ● ZRVS ● ZRVS ● ZRVS ● ZRVS ●

V sklopu proslave 40-letnice osvoboditve, 70-letnice rojstva narodnega heroja Dušana Kveder-Tomaža in praznika po njem imenovane krajevne skupnosti je KO ZRVS Dušan Kveder-Tomaž razvila svoj prapor. Slovesno ga je predal v imenu občinske konference ZRVS njen predsednik, prevzel pa ga je v varstvo v imenu krajevne organizacije podpredsednik Ivo Samec.

Komanda garnizije Ljubljana organizira tehnični zbor, ki bo v soboto 11. maja ob 8. do 18. ure v parku Tivolij. Prikazano bo orožje in oprema JLA, med drugim helikopterji vrste gazela, Mi-6, Mi-8, različne izvedbe tankov itd. To bo enkratna prilika, da bo moč na enem tehničnem zboru vi-

deti toliko raznovrstnega orožja, opreme in sredstev JLA. Vse rezervne vojaške starešine vabimo na ogled.

Za izjemen uspeh pri delu in razvoju ZRVS, pri krepitvi splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter uveljavljanju organizacije ZRVS v mestu Ljubljani je mestna konferenca ZRVS Ljubljana podelila pri praktičnem delu pouka ZRVS občine Lj. Moste-Polje plakete ZRVS Ljubljana-mesto heroj tovarišem: rez. polkovniku Antonu Korošcu s Kodeljevega, rez. kapetanu Andreju Vojirju iz Zaloga in rez. kapetanu Slavku Crničju iz Most. Čestitamo! **VILKO SLUGA**

smo se objemali med seboj. Dekle mi je zatlačilo cvetlico v brzostrelkino cev, pa se sploh nisem razjezil, kar bi sicer storil v drugačnih okoliščinah, saj mora biti orožje vedno pripravljeno na strel,« obuja spomina na 9. maj 1945 nekdanji borec 15. Belokranjske brigade.

Vsako leto ob obletnici osvoboditve Ljubljane se Marjan Kavčič odpravi na pot, ki jo je prehodil v zgodnjem jutru 9. maja pred štiridesetimi leti. Kot takrat se tudi zdaj ustavi pri hiši Minke Pogačarjeve ob Hruševski cesti; kot takrat mu tudi zdaj vedno postrežejo s keksi in cigaretami. Na tej poti ga velikokrat spremljajo tudi njegovi vnuki in vnukinje, ki ponosni na svojega dedka — partizana poslušajo pripoved o tistih dneh.

DARJA JUVAN

● Posvet aktivistov socialistične zveze

Konec prejšnjega meseca so se na Bledu zbrali aktivisti socialistične zveze iz krajevnih konferenc SZDL naše občine ter člani vodstev občinskih družbenopolitičnih organizacij in občinske skupščine, da bi se dogovorili o nalogah, ki jih morajo opraviti v zvezi z volitvami 1986. Organizacija socialistične zveze je namreč nosilka vseh predkandidacijskih in volilnih aktivnosti, zato se morajo njeni člani strokovno usposobiti za uspešno opravljanje zahtevanih nalog.

Na posvetu, ki ga je pripravila naša občinska konferenca SZDL, je prvega dne dopolnje delo potekalo v dveh skupinah; v prvi so govorili o volitvah 1986 (o aktualnih problemih s tega področja, o nalogah, načelih in postopkih pri uresničevanju stalnih kadrovskih priprav na volitve, o vlogi SZDL pri volilnih opravilih v občini in KS, oblikovali pa so tudi dogovor o izvedbi neposrednih nalog v KK SZDL in občini). V drugi skupini so obravnavali planiranje v krajevni skupnosti, pozornost so namenili predvsem financiranju programov KS. Popoldne so udeleženci poslušali mg. Francija Grada, asistenta pravne fakultete v Ljubljani, ki je govoril o temeljnih načelih in značilnostih ureditve volitev v delegatskem sistemu.

Naslednji dan so navzoči prisluhnili besedam podpredsednice skupščine SFRJ Nuše Kerševan (na sliki druge z desne), ki je orisala aktualne družbenopolitične razmere v SFRJ. O razmerah v naši občini je spregovoril sekretar OK ZKS Franjo Vinko, o gospodarjenju pri nas pa podpredsednik našega izvršnega sveta Jože Leskovšek. (Foto: D. J.)

● Program prireditev v naši občini ob 40-letnici osvoboditve Ljubljane

- aprila in maja**
  - Srečanje gledaliških skupin naše občine: 7. aprila ob 11. uri v Javoru, 17. in 18. aprila ob 20. uri v KD Španski borci, 19. aprila ob 20. uri v Zadobrovi in 8. maja ob 20. uri v KD Španski borci
- 18. april**
  - Srečanje otroških in mladinskih pevskih zborov osnovnih šol naše občine; ob 17. uri v festivalni dvorani
- 22. april**
  - Srečanje ljubljanskih pihalnih orkestroev: ob 19. uri promenadni koncert pred KD Španski borci, ob 20. uri slavnostni koncert v kulturnem domu
- 23. april**
  - ob 16. uri bo odprta razstava fotografij o vzhodni Ljubljani: 40 let v svobodi
- 25. april**
  - ob 18. uri proslava občinskega praznika s svečano podelitvijo občinskih nagrad in plaket ter srebrnih znakov OF
- 26. april**
  - pohod pionirjev — učencev nižjih razredov osnovnih šol po poteh partizanske Ljubljane in srečanja z borci
- 27. april**
  - Kolesarska dirka v spomin padlim borcem kolesarjem in žrtvam na Urhu
- 1. maj**
  - Srečanje na Pečarju za mednarodni delavski praznik
- 8. maj**
  - ob 20. uri zagorijo kresovi po vrhovih hribov okrog Ljubljane
- 9. maj**
  - Veselje ob zmagi; popoldne pred KD Španski borci
- od 7. do 9. maja**
  - Kurirčkova pošta: 9. maja ob 17. uri pred KD Španski borci sprejem kurirčkove pošte
- 11. in 12. maja**
  - Razstava izdelkov domače obrti in domače kuhinje v združenem domu Zavor
- od 13. do 18. maja**
  - Teden mladih Moščanov
- od 17. do 19. maja**
  - Rally Saturnus
- 20. maj**
  - Svečana prireditev ob zaključku letošnjega tekmovanja za Moškričevo značko; ob 18. uri v KD Španski borci
- 23. maj**
  - Srečanje plesnih skupin v KD Španski borci; ob 17. uri in ob 18.30
- 24. maj**
  - ob 11. uri bo odprta prenovljena srednja šola tiska in papirja ob Pokopališki ulici (dom Titove mladine)
- 25. maj**
  - ob 11. uri proslava 43. obletnice bitke na Jančah — Tuji grm — proslava dneva mladosti s sprejemom pionirjev v ZSMS
- 30. maj**
  - ob 19.30 v KD Španski borci srečanje pevskih zborov naše občine

Koordinacijski odbor za proslave in prireditve pri OK SZDL Lj. Moste-Polje

Spored še drugih prireditev vse do 30. maja, bomo objavili v prihodnji številki.

● 1. maja na Pečarja!

Prvega maja se bomo spet srečali na Pečarju. Papirnica Vevče, občinski sindikalni svet in turistično društvo Moste-Polje nam bodo pripravili veliko vsega tistega, da se bomo veseli srečali in da bomo spet vsi ena sama družina starih znancev, prijateljev, tovarišev.

● Počitniški dom ZZB NOV Ljubljana — Banjole pri Pulju sporoča

Na skupščini PD Banjole 28. marca letos so bile potrjene penzionске cene za sezono in posezono in bilo sprejetih še nekaj drugih sklepov v zvezi z letovanjem v tem kraju.

- PD Banjole bo letos odprt od 25. aprila do 25. oktobra.
- Cene penzionov do 25. junija ostanejo nespremenjene.
- Cene penzionov za sezono in posezono pa so:

Objekt	od 25. 4. do 5. 6.		od 25. 6. do 5. 9.		od 5. 9. do 25. 9.	
	do 5. 6.	do 25. 6.	ostali člani	do 25. 9.	do 25. 10.	do 25. 10.
DE-II	1.100	1.250	1.650	1.400	1.250	1.200
DE-I, DE-III in podprilije	980	1.150	1.650	1.400	1.150	1.100
DE-II	—	—	—	—	—	—
B (ogrev.) in NR	800	950	1.200	950	950	900
A (neogrev.)	—	950	1.200	950	950	—
Vikend hišice	—	—	950	750	—	—

- Cena avtobusnega prevoza Ljubljana — Banjole — Ljubljana za skupino, ki odpotuje iz Ljubljane 25. junija 1985, in za vse ostale prevoze skupin na tej relaciji do 25. 10. 1985 je 1.500 dinarjev.
- Avtobusi bodo odhajali z železniškega perona v Ljubljani ob 6.15, 6.30 in 7. uri (ob 7.30 le, če bodo potniki z Dolenjske).
- Akontacija pri prevzemu napotnice je 2.000 din na osebo. Vračamo jo samo v opravičenih primerih — bolezen na podlagi zdravniškega potrdila.
- Če bo potrebno prevzeti potnike — goste na Vrhniku pred hotelom Mantova, bo avtobus peljal po stari cesti.

V Karlovih Varih traja zdravljenje 21 dni, cena dnevnega penziona je do 30. aprila 1985 za člane ZB NOV 900 din in za ostale 1.000 din. Od 1. maja dalje je cena za člane ZB NOV 1.400 din in za ostale 1.650 din.

Prevoz v Karlove Vari si uredi vsakdo sam. Svet PD Banjole pa bo skušal urediti prevoze tako kot v Banjole. O tem bomo pravočasno obvestili.

Prosimo vse zainteresirane za letovanje v PD Banjolah in Karlovih Varih, da se takoj prijavijo na sedežih krajevnih združenj ZB NOV, ti pa so dolžni prijave dostaviti OO ZZB NOV najkasneje do 15. maja 1985.

OO ZZB NOV Ljubljana Moste-Polje

Ostro obsojamo vse negativne pojave v naši družbi

(nadaljevanje s 1. strani)

zbrati obsežna gradiva za krajevne kronike in za izdajo občinskega zbornika, ki ga pa žal zaradi finančnih težav in težav pri obdelavi ne bo mogoče izdati ob 40. obletnici osvoboditve, kot so borci želeli. Krajevne kronike pa so v preteklem letu uspeli zbrati in urediti v KS Zalog, Besnica, Kodeljevo in v Štepanjskem naselju, delno tudi v KS Dolsko, po ostalih pa je delo v teku.

Veliko pozornost so borci v preteklem obdobju posvečali prenašanju tradicij NOB na mlade v OŠ, kot so tekmovanja za Moškričevo značko in srečanja borcev s šolsko mladino, ki jih v sodelovanju z vodstvi šol organizirajo krajevna združenja. Ta oblika sodelovanja lepo teče v združenjih Kodeljevo, Jože Moškrič-Ciril, Dušan Kveder-Tomaž, na Selu, v Mostah, Zadobrovi, Zadrovu in v Zalogu; žal v ostalih združenjih teh stalnih oblik sodelovanja ni. Predsednik Marjan Moškrič je zato pozval odbore krajevnih združenj, da ti v letošnjem letu, ob praznovanju 40-letnice osvoboditve še posebej organizirajo srečanja s šolsko mladino na temo 40 let v svobodi.

Tudi na področju spomeniškega varstva in skrbi za spomenike NOB je dosežen napredek, je bilo slišati iz poročila predsednika. Sprejet je bil občinski odlok o razglasitvi spomenikov NOB v občini, podpisanih je tudi že več dogovorov z DO o skrbi za spomenike, za kar gre zahvala

odboru podpisnikov družbenega dogovora in komisijam v KS, vendar kljub temu ostaja še več nalog za prihodnje. Treba je dokončno urediti spominsko hišo v Podlipoglavu, spomenik in muzej na Urhu ter postaviti nove spomenike in spominsko obeležje v KS Lipoglav, Štepanjskem naselju, Novih Jaršah, Novih Fužinah in urediti Mazovčevo hišo pod Debnih vrhom. Prav tako je bilo opravljeno pomembno delo s poimenovanjem ulic v KS Vevče—Zg. Kašelj, KS Zalog in Novih Fužinah. Vendar tudi tu ne gre vse gladko in ostaja še veliko dela tudi za prihodnje.

Zelo pomembne so bile tudi lanske razprave o predlogih sklepov 13. seje CK ZKJ in o sklepih ter stališčih za politično delovanje republiške skupščine ZZB NOV Slovenije in o programu političnih aktivnosti Zveze komunistov znotraj SZDL. V združenjih borcev po krajevnih skupnostih je potekala široka aktivnost, borci pa so se v vseh okoljih zavzemali za dosledno uresničevanje sklepov CK ZKJ in ZKS znotraj osnovnih organizacij ZK. V vseh razpravah je, poleg problemov iz gospodarskega in socialnega področja, prevevala borca skrb za nadaljnji razvoj političnega sistema. V teh razpravah ni bilo malodušja, brezizhodnosti ali političnega verbalizma. Borci so odločno zahtevali kot so to zahtevali ponoviti tudi razpravljalci na sami seji skupščine ZZB NOV, da se odgovornost do uresničevanja stabilizacijskih pro-

gramov in programov nadaljnega gospodarskega razvoja še zaostri. Ogorčeno pa so obsodili izpade posameznikov in skupin s političnim obeležjem, napade na ustavno ureditve, zvezo komunistov, pridobitve NOB in socialistične revolucije ter zahteve za rehabilitacijo belogardizma, domobranstva, ustašev in četni-

kov. Odločno so zahtevali, da je vsa družba do takih pojavov bolj kritična in energična v njihovem preprečevanju, da je treba takoj razkrinkati vsakogar, ki bo poskušal izkoristiti trenutne gospodarske težave v svojo korist in škodo nadaljnji graditvi naše socialistične družbe. **S.G.**

IZ SKLEPOV IN PROGRAMSKIH USMERITEV ZA DELO V LETU 1985

● Sedanjí trenutek zahteva izredno budnost ter disciplinirano obnašanje in delovanje slehernega člana naše organizacije. Sodelovali bomo v političnih akcijah ZK in SZDL, da se osebna odgovornost na vseh ravneh ne bo več skrivala za kolektivno odgovornostjo, ker v dosedanji praksi za napake nihče ne odgovarja. Ne moremo dopustiti, da smo vsi za vse odgovorni.

● Zavzemali se bomo za odločno in selektivno kadrovske politiko, za dosledno spoštovanje kriterijev pri kadrovanju na odgovorna delovna mesta v politiki, gospodarstvu in v družbenih dejavnostih, še posebno v vzgoji in izobraževanju.

● Podpirali bomo vse napore in ukrepe za doseganje ciljev dolgoročne gospodarske stabilizacije. S politično akcijo in odločnimi ukrepanjem se bomo spopadali z različnimi pritiski, ki zavirajo hitrejši reševanje družbenopolitičnih in gospodarskih težav.

● Vključevali se bomo v splošno družbeno akcijo za skrajno racionalno obnašanje

vseh pri splošni in skupni porabi in se zavzemali, da bodo dogovori na tem področju dosledno spoštovani.

● Še posebno bomo budni in odločni proti tistim, ki napadajo pridobitve NOB in zahtevajo narodno spravo z belogardizmom in narodnimi izdajalci.

● Kot sestavni, frontni del SZDL bomo aktivno sodelovali pri kadrovskih pripravah na volitve spomladi 1986, katerih nosilci so družbenopolitične organizacije v občini, odzih in v krajevnih skupnostih.

● Še naprej bomo v sodelovanju z ZRVS razvijali oblike delovanja med mladimi v OŠ. V pogovorih z mladimi bomo spričo poskusov razvrednotenja in žaljivih napisov v NOB dali več poudarka moralno etičnim vrednotam ljudske revolucije in patriotične zavesti.

● Aktivno se bomo vključevali v akcije na področju splošne ljudske obrambe in družbene zaščite. V našem delovanju bomo posvečali posebno pozornost obrambno samozaščitnemu usposabljanju občanov za naloge in zaščito v posebnih razmerah, v izrednih situacijah ali v vojni nevarnosti.